

KIILI VALLA EELARVESTRATEEGIA 2020-2023

1. SISSEJUHATUS

Eelarvestrateegia on kohaliku omavalitsuse üksuse arengukavast tulenev finantsplaan nelja eelseisva eelarveaasta kohta. Eelarvestrateegia koostamise kohustus tuleneb kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest (KOFSt).

Valla eelarvestrateegia koostamise eesmärk on tagada lähi- ja keskpikas perspektiivis eelarvepoliitika jätkusuutlikkus, näha ette vahendid valla arengu eesmärkide elluviimiseks ning seeläbi muuta valla tegevus oma funktsioonide täitmisel tulemuslikumaks.

Valla eelarvestrateegia koostamise aluseks on majandusprognosid ja valla arengukava. Eelarvestrateegia koostamisel lähtutakse järgmistest põhietappidest:

- põhitegevuse tulude prognoosimine;
- põhitegevuse kulude planeerimine;
- investeeringute planeerimine;
- finantseerimistehingute planeerimine.

Valla eelarvestrateegia elluviimine toimub valitsemisala arengu- ja tegevuskavade järgi. Igal kevadel täpsustatakse valdkondade arengu- ja tegevuskavasid järgnevas neljaks aastaks ning nende põhjal uuendatakse ka valla arengukava koos eelarvestrateegiaga.

Käesoleva eelarvestrateegia järgmistes osades antakse ülevaade majanduskeskkonnast, riigi eelarvepoliitikast, Kiili valla finantsolukorrast, põhitegevuse tulude ja kulude prognoosist, investeerimis- ja finantseerimistevuse ja likviidsete varade muutustest, samuti valla arvestusüksusest ja konsolideeritud näitajatest ning finantsdistsipliini tagamise meetmetest.

1.1. Ülevaade majanduskeskkonnast

Rahandusministeeriumi hinnangute kohaselt on Eesti majanduse kasvupotentsiaal praegu 3,5% lähedal, kuid kahaneb lähiaastatel alla 3%. Majanduse kasvuvõimekust piirab kõige rohkem tööjõu panuse vähenemine. Samas investeeringute ja tootlikkuse panus kasvupotentsiaali suureneb.

Kuigi tehnilised hinnangud ütlevad, et Eesti majandus toimib mõnevõrra üle oma jätkusuutliku taseme, olulisi tasakaalustamatusi majanduses ei ole. Suurimaks riskiks on välisnõudluse edasine nõrgenemine.

Järgnevatel aastatel majanduse kasvutempo siiski aeglustub. Esiteks on ebakindlus viimase aasta jooksul nii Brexiti kui kaubandussanktsioonide tõttu süvenenud ja ELis majanduskasv aeglustunud. Prognooside kohaselt jääb Eesti kaubanduspartnerite kasv sellel aastal mullusele selgelt alla. Samas pole siiski selge, kui palju majanduskeskkond Euroopas jaheneb, kuna ELi riigid on alles väljumas eelmisest kriisist ning uute tasakaalustamatuste märke ei ole. Teiseks hakkab kasvu piirama tööealise elanikkonna vähenemine, mis mõne aasta pärast võib anda majanduskasvu negatiivse panuse.

Allikas: Rahandusministeerium

1.2. Ülevaade riigi eelarve poliitikast

Valitsussektori nominaalne positsioon on eelarvega võrreldes suuremas puudujäägis nii 2019, kui ka järgmistel aastatel. Peamiselt on negatiivsemaks muutunud keskvalitsuse positsioon, mis on tingitud sotsiaalkulude ning investeeringute prognoosi suurenemisest. Samuti on aeglustunud maksutulude kasv. Kohalike omavalitsuste koondpositsioon püsib tasakaalu lähedal, kuid langeb edaspidi kuni 0,4% suuruse defitsiidini

2019. aasta struktuurne eelarvepositsioon on eelarvega võrreldes samuti halvenenud, kuid võrreldes 2018. aastaga puudujääk siiski väheneb 0,4% võrra SKP tulenevalt nii nominaalse puudujäägi vähenemisest kui SKP lõhe langusest. Vaatamata sellele ei ole positsioon eelarvereeqlitega kooskõlas, mistõttu tuleb vähesel määral parandada juba selle aasta positsiooni. Järgmisel aastal kasvab parandamisvajadus ca 100 miljoni euron. Kumulatiivse puudujäägi kompenseerimiseks püsib parandamisvajadus kuni prognoosiperioodi lõpuni.

Allikas: Rahandusministeerium

1.3. Ülevaade Kiili valla finantsolukorrast

Kiili vald suutnud oma netovõlakoorumuse viia seadusega lubatud piirmääradesse. 2018. aasta lõpuks moodustas arvestusüksuse netovõlakoorumus 3,7%% põhitegevuse tuludest, konsolideerimata näitajate alusel moodustas netovõlakoorumus 7,2%.

Põhitegevuse tulude kasv tuleb maksutulude kasvust, mille peamiseks põhjuseks on vallaelanike palgatulude kasv ning elanike juurdekasv. Valla elanikkonna vanuseline struktuur on hetkel väga hea, tööealiste elanike osatähtsus on suur, samuti on elanike sissetulekud oluliselt suuremad vabariigi keskmisest

Kiili valla tulubaas, arvestades maksumaksjate arvu ning palgataset, on hea, kuid ei ole siiski piisav, et tulla toime elanike arvu kasvust tingitud vajadusega teha suuremahulisi investeeringuid nii kiiresti, kui on elanikkonna ootused.

2. KIILI VALLAVALITSUSE KONSOLIDEERIMATA FINANTSNAITAJAD

2.1. Põhitegevuse tulud

Põhitegevuse tuludena käsitletakse eelarvestrateegias vastavalt KOFS-ile järgmisi tulusid:

- maksutulud;
- tulud kaupade ja teenuste müügist;
- saadavad toetused;
- muud tegevustulud.

Põhitegevuse tulude eelarveosas ei planeerita kasumit ja kahjumit põhivara müügist.

Valla suurimaks tuluallikaks on üksikisiku tulumaks. Kuigi viimastel aastatel on tulumaksu laekumise kasv olnud üle 10% aastas, siis eelarvestrateegias on aastateks 2020-2023 planeeritud tagasihoidlikum tõus, keskmiselt 4-5% aastas.

Põhitegevuse kogutulude kasvuks on planeeritud ligikaudu 4% aastas. Võrreldes 2019. aastaga kasvavad põhitegevuse tulud 2023. aastaks 1602,1 tuhat eurot ehk eelarve tulubaas suureneb prognooside kohaselt antud perioodil ca 16,2%.

Toetusfondist saadavate summade suurus sõltub riigieelarvest, strateegias on planeeritud väike tõus, kuid täpsed summad selguvad valla eelarve koostamise käigus.

Tabel 1. Põhitegevuse tulud

Kiili Vallavalitsus	2018 täitmine	2019 eeldatav	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	9 206 084	9 892 622	10 309 100	10 691 500	11 124 200	11 494 700
Maksutulud	6 768 614	7 299 000	7 654 000	7 994 000	8 383 500	8 710 000
tulumaks	6 554 812	7 095 000	7 450 000	7 790 000	8 179 500	8 506 000
maamaks	207 950	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
reklaamimaks	5 852	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	437 597	460 000	480 000	480 000	480 000	480 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	1 970 956	2 109 622	2 151 100	2 193 500	2 236 700	2 280 700
toetusfond	1 902 127	2 077 853	2 119 400	2 161 800	2 205 000	2 249 000
tasandusfond	2 003	1 769	1 700	1 700	1 700	1 700
muud saadud toetused tegevuskuludeks	66 826	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Muud tegevustulud	28 917	24 000	24 000	24 000	24 000	24 000

2.2. Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse kuludena käsitletakse eelarvestrateegias vastavalt KOFS-ile järgmisi kulusid:

- antavad toetused;
- muud tegevuskulud.

Põhitegevuse kulude osas ei planeerita põhivara amortisatsiooni ja ümberhindlust.

Põhitegevuse kulud kasvavad prognoosi kohaselt 2023. aastaks võrreldes 2019. aastaga kokku ligikaudu 16,9%.

Tabel 2. Põhitegevuse kulud

Kiili Vallavalitsus	2018 täitmine	2019 eeldatav	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	7 077 443	8 394 135	8 775 000	9 080 000	9 433 000	9 810 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	903 320	1 037 135	1 135 000	1 190 000	1 228 000	1 265 000
Muud tegevuskulud	6 174 123	7 357 000	7 640 000	7 890 000	8 205 000	8 545 000
personalikulud	3 876 463	4 522 000	4 800 000	4 970 000	5 200 000	5 450 000
majandamiskulud	2 297 349	2 700 000	2 705 000	2 785 000	2 870 000	2 960 000
muud kulud	311	135 000	135 000	135 000	135 000	135 000

2.3. Põhitegevuse tulem

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe. Tulenevalt KOFS-ist peab põhitegevuse tulem olema aruandeaasta lõpu seisuga null või positiivne.

Strateegiaperioodiks on seatud eesmärgiks põhitegevuse tulude-kulude ülejäägi saavutamine määral, mis võimaldab teostada investeringuid ning hoida valla laenukoormus vastavuses KOFS-i nõuetega.

Tabel 3. Põhitegevuse tulem

Kiili Vallavalitsus	2018 täitmine	2019 eeldatav	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	9 206 084	9 892 622	10 309 100	10 691 500	11 124 200	11 494 700
Põhitegevuse kulud kokku	-7 077 443	-8 394 135	-8 775 000	-9 080 000	-9 433 000	-9 810 000
Põhitegevuse tulem	2 128 641	1 498 487	1 534 100	1 611 500	1 691 200	1 684 700

2.4. Investeermistegevus

Investeermistegevuse rahavoogudes käsitletakse eelarvestrateegias KOFS-i regulatsioonist tulenevalt järgmisi elemente:

- põhivara soetus;
- põhivara müük;
- põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine;
- põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine;
- osaluse soetus;
- osaluse müük;
- muude aktsiate ja osakute soetus;
- muude aktsiate ja osakute müük;
- antavad laenud;
- tagasilaekuvad laenud;
- finantstulud ja finantskulud.

Strateegiaperioodi investeermistegevuse eelarveosa kujundamisel on võimalikult palju arvestatud arengukava aruteludel esitatud ettepanekutega.

Prioriteediks on koolimaja juurdeehitus.

Jätkuvalt on plaanis investeerida valla infrastruktuuri – teed, sh kergliiklusteed, tänavavalgustus.

Strateegiaperioodil tuleb lahendus leida ka lasteaiakohtade nappusele, võimalikuks variandiks on Vaelasse lasteai ehitus.

Tabel 4. Investeermistegevus

Kiili Vallavalitsus	2018 täitmine	2019 eeldatav	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Investeermistegevus kokku	-890 345	-1 863 280	-4 278 000	-1 261 000	-2 268 000	-338 000
Põhivara müük (+)	0	44 720	0	0	0	0
Põhivara soetus (-)	-685 587	-755 000	-685 000	-695 000	-675 000	-165 000

Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	10 431	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-211 571	-1 150 000	-3 550 000	-515 000	-1 550 000	-115 000
Finantstulud (+)	235	0	0	0	0	0
Finantskulud (-)	-3 853	-10 000	-50 000	-58 000	-50 000	-65 000

2.5. Finantseerimistegevus

Finantseerimistehingud on eelarve tulude ja kulude vahe katmiseks teostatavad finantstehingud (laenude võtmised jms.). Finantseerimistegevuse rahavoogudes käsitletakse vastavalt KOFS-ile järgmisi elemente:

- laenude võtmine, võlakirjade emiteerimine, kapitalirendi- ja faktooringkohustuste võtmine;
- võetud laenude tagasimaksmine, kapitalirendi- ja faktooringkohustuste täitmine ja emiteeritud võlakirjade lunastamine.

Strateegiaperioodil on kavandatud võtta laenu kooli juurdeehituse tarbeks, esialgsete arvestuste järgi on vajalik laenusumma ca 3 miljonit eurot. Kui tehakse positiivne otsus lasteaia ehitamiseks, on vajalik võtta 2022. aastal veel üks laen summas 1,2 miljonit eurot.

2019. aasta seisuga on vallavalitsusel kaks pikaajalist laenu - 2021. aasta jaanuaris saab makstud viimane Swedbank-i laenu osamakse, KIK-i laen lõpeb 2024. aastal.

Tabel 5. Finantseerimistegevus

Kiili Vallavalitsus	2018 täitmine	2019 eeldatav	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Finantseerimistegevus	-126 130	-127 615	2 570 862	-382 519	821 700	-498 300
Kohustuste võtmine (+)	0	0	3 000 000	0	1 200 000	0
Kohustuste tasumine (-)	-126 130	-127 615	-429 138	-382 519	-378 300	-498 300
<i>sh Swedbank laen</i>	<i>-47830</i>	<i>-49 315</i>	<i>-50 838</i>	<i>-4 219</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>KIK-i (ÜVK) laen</i>	<i>-78 300</i>	<i>-78 300</i>	<i>-78 300</i>	<i>-78 300</i>	<i>-78 300</i>	<i>-78 300</i>
<i>Kooli juurdeehituse laen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-300 000</i>	<i>-300 000</i>	<i>-300 000</i>	<i>-300 000</i>
<i>Lasteaia ehituse laen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-120 000</i>

2.6. Nõuete ja kohustuste saldo muutus

Nõuete ja kohustuste saldo muutusena kajastub eelarvestrateegias aastatel 2019-2022 Kiili Vallavalitsuse poolt Kiili Varahalduse SA-le laenude tasumiseks suunatav summa, vallavalitsuse bilansis kajastuvad need summad muude kohustuste real.

Kiili Varahalduse Swedbank-st võetud laenud saavad tasutud 2021. aasta alguses, SEB-st võetud laenu viimane makse on 2026. aasta lõpus.

Tabel 6. Nõuete ja kohustuste saldo muutus

Kiili Vallavalitsus	2018 täitmine	2019 eeldatav	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+suurenemine / -vähenemine)	-75 132	-473 700	-477 020	-260 055	-186 600	-190 000

2.7. Likviidsed varad

Likviidsete varade muutuse eelarveosas käsitletakse tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi elemente:

- raha ja pangakontode saldo muutus;
- rahaturu- ja intressifondide aktsiate või osakute saldo muutus;
- soetatud võlakirjade saldo muutus.

Tabel 7. Likviidsete varade muutus

Kiili Vallavalitsus	2018 täitmine	2019 eeldatav	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	1 037 036	-966 108	-650 058	-292 074	58 300	658 400
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	2 278 384	1 312 276	662 218	370 144	428 444	1 086 844

2.8. Netovõlakoormus

Netovõlakoormus on võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade kogusumma vahe, kus netovõlakoormuse arvestuses võetakse võlakohustustena arvesse bilansis kajastatud kohustused.

Netovõlakoormuse arvestuses peab võlakohustustena kajastama järgmisi kohustusi:

- võetud laenud;
- kapitalirendi- ja faktooringukohustused;
- emiteeritud võlakirjad;
- tasumise tähtajaks täitmata jäänud kohustused;
- tagastamisele kuuluvad sihtfinantseerimisena ja kaasfinantseerimisena saadud ettemaksed;
- pikaajalised võlad tarnijatele;
- muud pikaajalised kohustused.

Netovõlakoormus võib aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse kogusummat.

Kiili Varahalduse SA poolt võetud laenud kooli ja lasteaia ehituseks kajastuvad vallavalitsuse bilansis muude kohustustena ning on võetud konsolideerimata aruannetes netovõlakoormuse arvestusse sisse.

Netovõlakoormuse ülemmäär on piirmäär, millest rohkem võlakohustusi võtta ei tohi.

Seoses vajadusega võtta kooli juurdeehituseks laenu, kasvab ka valla netovõlakoormus, kuid 2021. aastal saavad tagasi makstud nii vallavalitsuse kui ka Kiili Varahalduse SA poolt Swedbank-st võetud laenud, seega ka võlakoormus langeb.

Tabel 8. Netovõlakoomuse muutus

Kiili Vallavalitsus	2018 täitmine	2019 eeldatav	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	2 938 453	2 329 545	4 423 387	3 780 813	4 415 913	3 727 613
Likviidsete varade jääk	2 278 384	1 312 276	662 218	370 144	428 444	1 086 844
Netovõlakoomus (eurodes)	660 069	1 017 269	3 761 169	3 410 669	3 987 469	2 640 769
Netovõlakoomus (%)	7,2	10,3	36,5	31,9	35,8	23
Netovõlakoomuse ülemmäär	9 206 084	8 990 922	9 204 600	9 669 000	10 147 200	10 108 200
Vaba netovõlakoomus (eurodes)	8 546 015	7 973 653	5 443 431	6 258 331	6 159 731	7 467 431

3. VALITSEVA MÕJU ALL OLEVATE ÜKSUSTE FINANTSNAITAJAD

Eelarvestrateegia koostatakse kohaliku omavalitsuse arvestusüksustele. Kohaliku omavalitsuse arvestusüksusteks on kohaliku omavalitsuse üksus ja temast sõltuvad üksused. Sõltuvaks üksuseks loetakse sellist üksust, kes on raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all ning kes saab kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10% vastava aasta põhitegevuse tuludest. Seega on Kiili valla sõltuvaks üksuseks Kiili Varahalduse Sihtasutus, Kiili KVH sõltuva üksusena hetkel ei klassifitseeru.

Sõltuvate üksuste põhitegevuse tulemi ja võlakohustuse arvutamiseks tuleb samuti rakendada KOFS-i vastavat metoodikat.

3.1. Kiili Varahalduse Sihtasutus

Kiili Varahalduse Sihtasutus (KVS) sõltub otseselt Kiili valla sihtfinantseerimisest, kuigi teenib ka omatulusid. KVS-i põhitegevuse tulemi ja netovõlakoomus eelarvestrateegia perioodiks on esitatud järgmises tabelis.

Tabel 9. Kiili Varahalduse SA finantsnäitajad

Kiili Varahalduse SA	2018 tegelik	2019 eeldatav	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	1 379 370	1 450 300	1 460 000	1 466 000	1 472 000	1 475 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	1 140 111	1 251 000	1 275 000	1 280 000	1 285 000	1 290 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	1 297 536	1 364 500	1 395 000	1 415 000	1 423 000	1 430 000
Põhitegevustulemi	81 834	85 800	65 000	51 000	49 000	45 000
Investeeringustegevus kokku (+/-)	-90 271	-90 000	-35 000	-40 000	-40 000	-40 000
Eelarve tulemi	-8 437	-4 200	30 000	11 000	9 000	5 000
Finantseerimistegevus (-/+)	-461 762	-473 700	-477 020	-260 055	-186 600	-190 000

Nõuete ja kohustuste saldode muutus	625 356	473 700	477 020	260 055	186 600	190 000
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	303 725	299 525	329 525	340 525	349 525	354 525
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	2 340 520	1 866 820	1 389 800	1 129 745	934 145	753 145

4. KONSOLIDEERITUD FINANTSNAITAJAD

KOFS nõuab põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse väljatoomist ka kohaliku omavalitsuse arvestusüksuse kohta ehk konsolideeritud kujul, järgnevalt toodud tabel on koostatud konsolideeritud näitajate kohta.

Tabel 10. Konsolideeritud finantsnäitajad

Kiili Vald	2018 täitmine	2019 eeldatav	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	9 445 258	10 091 922	10 494 100	10 877 500	11 311 200	11 679 700
Põhitegevuse kulud kokku	7 234 783	8 507 635	8 895 000	9 215 000	9 571 000	9 950 000
Põhitegevustulem	2 210 475	1 584 287	1 599 100	1 662 500	1 740 200	1 729 700
Investeeringustegevus kokku	-980 616	-1 953 280	-4 313 000	-1 301 000	-2 308 000	-378 000
Eelarve tulem	1 229 859	-368 993	-2 713 900	361 500	-567 800	1 351 700
Finantseerimistegevus	-587 892	-601 315	2 093 842	-642 574	635 100	-688 300
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	1 192 193	-970 308	-620 058	-281 074	67 300	663 400
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	550 225	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	2 582 109	1 611 801	991 743	710 669	777 969	1 441 369
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	2 930 860	2 329 545	4 423 387	3 780 813	4 415 913	3 727 613
Netovõlakoormus (eurodes)	348 751	717 744	3 431 644	3 070 144	3 637 944	2 286 244
Netovõlakoormus (%)	3,7%	7,1%	32,7%	28,2%	32,2%	19,6%
Netovõlakoormuse ülemäär	9 445 258	9 505 722	9 594 600	9 975 000	10 441 200	10 378 200
Vaba netovõlakoormus	9 096 507	8 787 978	6 162 956	6 904 856	6 803 256	8 091 956

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsdistsipliini tagamise meetmena on kinni peetud kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja netovõlakoormuse ülemäärast.

Põhitegevuse tulemi väärtus ja netovõlakoormus on arvatatud tekkepõhise raamatupidamisarvestuse andmete alusel ja seda kohaliku omavalitsuse üksuse kohta aruandeaasta lõpu seisuga ning kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse kohta konsolideerituna aruandeaasta lõpu seisuga.

